

Croeso i'r Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion

Croeso i gylchlythyr cyntaf y **Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion**. Cylchlythyr a gyhoeddir gennym bob tymor yw hwn sy'n rhoi gwybodaeth am ein gweithgareddau, yn ogystal â'r ysgogiadau a'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer ysgolion y Rhwydwaith. Rhwng pob cylchlythyr, gallwch gadw golwg ar ein gwaith drwy ein ffrwd Twitter a negeseuon e-bost gennym. Ar bob cyfrif, cysylltwch â ni drwy e-bost, dros y ffôn neu ar Twitter os oes gennych unrhyw adborth neu awgrymiadau am unrhyw elfen o'r Rhwydwaith.

Rydym wrth ein bodd bod cynifer o ysgolion uwchradd ledled Cymru - 69 i gyd - wedi ymuno â'r Rhwydwaith. Croeso cynnes i chi gyd ac edrychwn ymlaen at weithio gyda chi.

Menter newydd yw'r Rhwydwaith hwn, ac mae'r cyntaf o'i fath yn y Deyrnas Unedig. **Gwella iechyd a lles pobl ifanc** yw ein nod drwy gynhyrchu tystiolaeth ymchwil o safon am y ffyrdd gorau y gall ysgolion ddiogelu a chefnogi iechyd eu cymuned yn eu hysgolion.

Bydd y Rhwydwaith yn dod ag ysgolion, ymchwilwyr a llunwyr polisïau yn nes at ei gilydd fel ein bod yn hwyluso ymchwil berthnasol ac amserol a'i bod yn cael ei defnyddio i lywio polisïau ac arferion iechyd ysgolion.

Drwy gydweithio ag ysgolion, gweithwyr sy'n cefnogi iechyd ysgolion a llunwyr polisïau, byddwn yn **datblygu'r trefniadau a'r prosesau angenrheidiol i greu rhwydwaith fywiog ac effeithiol** sy'n diwallu anghenion pobl ifanc yng Nghymru.

DECIPHer, sef y Ganolfan Datblygu a Gwerthuso Ymyriadau Cymhleth i Wella Iechyd y Cyhoedd, sy'n cydlynu'r Rhwydwaith.

Partneriaeth strategol rhwng Prifysgolion Caerdydd, Bryste ac Abertawe yw DECIPHer.

Digwyddiad

Dydd Iau, 5 Mehefin 2014 - 10.00am - 3.00pm - Neuadd y Ddinas, Caerdydd

Gobeithiwn y gall cynrychiolydd o bob ysgol ddod i'r digwyddiad hwn. Rydym eisoes wedi anfon gwahoddiadau i'r ysgolion, felly cysylltwch â ni ar bob cyfrif i gadw eich lle. Cynhelir y digwyddiad yng nghanol Caerdydd ac ni fydd yn dechrau'n rhy gynnar nac yn gorffen yn rhy hwyr er mwyn i gynifer â phosibl allu mynd iddo. Telir treuliau cludiant.

Cewch gyfle i:

- Gwrdd â'r tîm a staff o ysgolion eraill yn y rhwydwaith
- Dysgu am effaith System Cynllunio a Gwerthuso Iechyd Ysgolion Canada (SHAPES) gan ein siaradwr gwâdd, Steve Manske, o Brifysgol Waterloo, Ontario
- Cael gwybod sut gall y Rhwydwaith gefnogi blaenoriaethau ysgolion yng Nghymru
- Gweld drafft yr adroddiad adborth i ysgolion a thrafod ei botensial cyn i'r adroddiad sy'n benodol i chi gael ei anfon mewn e-bost at eich pennaeth yn nes ymlaen yn y tymor.
- Cwrdd â chynrychiolwyr o'n partneriaid a sefydliadau cefnogol eraill a chlywed am yr adnoddau cyffrous y maent yn bwriadu eu cynnig i ysgolion y Rhwydwaith. **Cewch y cyfle i ddylanwadu ar y rhain a chynnig syniadau posibl eraill.**

Yn y rhifyn hwn:

- Croeso

- Digwyddiad

- Dyma'r Tîm

- Ysgogiadau

Dyma'r Tîm

Joan Roberts

Rheolwraig y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion
Athrawes yw Joan sydd wedi treulio blynyddoedd lawer ym maes iechyd ysgolion yng Nghymru. Mae wedi gweithio gyda DECIPHer ar amrywiaeth o brosiectau ymchwil ysgolion yn ogystal â chynorthwyo Rhwydwaith Cynlluniau Ysgolion Iach Cymru (WNHSS) drwy weithio gyda chynlluniau unigol a chynnal hyfforddiant ac ysgrifennu adnoddau ar gyfer Llywodraeth Cymru. Mae hefyd yn asesydd Dyfarniad Ansawdd Genedlaethol WNHSS.

Mae'n gyfrifol am reoli datblygiad y Rhwydwaith a gwneud yn siwr ei fod yn bodloni anghenion ysgolion, ymchwilwyr yn ogystal ag unigolion a chyrff eraill blaenllaw ym maes iechyd ac addysg. Bydd yn cynorthwyo ysgolion y Rhwydwaith ac yn rheoli'r adnoddau a gynigir gan bartneriaid a sefydliadau eraill.

Dr Gillian Hewitt

Cydymaith Ymchwil
Ymunodd Gillian â DECIPHer yn 2012 ar ôl gweithio yng Nghyd-fadran Iechyd a Gofal Cymdeithasol St George Prifysgol Llundain a Phrifysgol Kingston. Mae Gillian yn gyfrifol am helpu i ddatblygu'r Rhwydwaith a chasglu'r wybodaeth sydd ei hangen i asesu ei ddichonoldeb a chynaliadwyedd. Bydd yn datblygu ac yn profi syniadau am sut gallwn wneud prosiectau ymchwil yn llai o faich i ysgolion yn ogystal â datblygu system i drefnu a rheoli prosiectau ymchwil yn y Rhwydwaith.

Yr Athro Simon Murphy

Prif Archwilydd y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion
Simon yw cyfarwyddwr swyddfa DECIPHer yng Nghaerdydd

Gillian Hewitt, Cheryl Briscoe, Simon Murphy a Joan Roberts ac mae wedi gweithio ym Mhrifysgol Caerdydd er 2004. Mae ymddygiad iechyd plant a phobl ifanc, a datblygu polisiâu ac arferion i wella ymdrechion i wella iechyd yn feysydd sydd o ddiddordeb i Simon.

Cheryl Briscoe

Gweinyddwraig y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion
Ymunodd Cheryl â DECIPHer yn 2011 ar ôl gweithio yn y GIG cyn hynny. Cheryl yw Swyddog Cymorth y Ganolfan ar ran yr adran yn ogystal â Gweinyddwraig y Rhwydwaith. Mae'n gyfrifol am gynnal y Rhwydwaith o ddydd i ddydd.

Ysgogiadau

Rydym yn awyddus iawn i wneud yn siwr bod **pob ysgol yn cael budd o ganlyniad i fod yn aelod** o'r Rhwydwaith. **Gyda hynny mewn golwg, rydym yn bwriadu cynnig amrywiaeth o wahanol adnoddau drwy dîm y Rhwydwaith, ein partneriaid a sefydliadau eraill sy'n gallu cynnig cefnogaeth ar gyfer amrywiaeth o faterion iechyd bob tymor.** Rydym am i'r adnoddau hyn gael eu croesawu, felly hoffem gael eich barn ar yr hyn sydd gennym i'w gynnig, sut i'w llunio, yn ogystal â beth arall yr hoffech ei gael i gefnogi iechyd cymuned eich ysgol. Bydd Lansiad y Rhwydwaith yn cynnig fforwm ar gyfer hyn.

Dyma'r adnoddau cyntaf a gynigir ar gyfer Tymor yr Haf 2014, ac maent ar gael yn rhad ac am ddim i ysgolion. I gael gafael ar unrhyw un ohonynt, anfonwch neges at Cheryl (shrn@caerdydd.ac.uk) oherwydd byddant yn cael eu dyfarnu ar sail y cyntaf i'r felin os oes cyfyngiadau ar y cynnig. Atebwch mewn da bryd fel na chewch eich siomi!

Adnoddau a gynigir gan dîm y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion

Cyngor arbenigol

Gall y tîm gynnig cyngor i ysgolion am faterion sy'n ymwneud ag ymchwil ac iechyd a lles yn y cwricwlwm a'r ysgol yn gyffredinol. Rydym yn creu cysylltiadau gyda Rhwydwaith Cynlluniau Ysgolion Iach Cymru hefyd yn ogystal â sefydliadau eraill o bwys i geisio helpu'r ysgolion yn y Rhwydwaith.

Defnyddio logo'r Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion

Gyda lwc, byddwch yn awyddus i rannu'r ffaith eich bod yn rhan o'r Rhwydwaith! Gallwn gynnig pdf o'r logo er mwyn i chi ei roi ar eich gwefan ac ar ddeunydd ysgrifennu'r ysgol. Byddwn yn rhoi disgrifiad ysgrifenedig dwyieithog i chi o'r Rhwydwaith y gallwch ei ychwanegu ar eich gwefan a'i ddefnyddio mewn unrhyw ddogfennaeth berthnasol arall megis prospectws eich ysgol.

Cyflwyniad dwyieithog byr ar feddalwedd Powerpoint sy'n disgrifio'r Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion

Bydd hwn yn eich galluogi i egluro wrth bob rhan o gymuned eich ysgol, gan gynnwys y staff, y myfyrwyr, y llywodraethwyr a'r rhieni, beth yw ystyr bod yn un o ysgolion y Rhwydwaith.

@SHRNWales

www.SHRN.org.uk

Adnoddau gan Uned Ymchwil De-ddwyrain Cymru

Ymarfer defnyddio data dwyieithog

John Evans a Gareth Watson o Uned Ymchwil De-ddwyrain Cymru, yr Ysgol Feddygaeth, Prifysgol Caerdydd, sydd wedi datblygu ein hadroddiadau adborth. Maent wedi datblygu ymarfer data ar sail data anhysbys o'r Arolwg Ymddygiad Iechyd Plant o Oed Ysgol i'w ddefnyddio gyda myfyrwyr sy'n astudio ar gyfer TGAU/Safon Uwch mewn TG neu Fathemateg.

Adnoddau gan Ymchwil Cancer y Deyrnas Unedig

Cadwch eich lle ar gyfer Diwrnod Agored Ymchwil Cancer y Deyrnas Unedig yng Nghaerdydd ddydd Sadwrn 20 Medi 2014:

'Dewch i ddysgu sut rydym yn ymladd cancer yng Nghymru:

- Cyfle i gwrdd â'n gwyddonwyr, ein meddygon a'n nyrsys sy'n gweithio ym maes cancer
- Cipolwg ar yr hyn sy'n digwydd yn ein labordy a chael y cyfle i fod yn wyddonydd cancer
- Dysgu rhagor am ymchwil leol gyda sgysiaid diddorol ac arddangosfeydd hwyliog'

Pecyn codi arian dwyieithog sy'n addas i fyfyrwyr ac wedi'i baratoi'n benodol ar gyfer ysgolion y Rhwydwaith.

Syniadau am hybu iechyd er mwyn codi arian i gefnogi ymchwil cancer, megis cynnal Ras am Oes yn yr ysgol.

Genynnau yn y Gofod

Dyma gêm llawn hwyl sy'n seiliedig ar y gofod fel thema y gallwch ei llwytho'n rhad ac am ddim ar ffôn clyfar neu lechen. Yr hyn sy'n ei gwneud yn unigryw yw ei bod hefyd wedi'i dylunio i drin data fydd yn helpu gwyddonwyr Ymchwil Cancer y Deyrnas Unedig i amlygu'r gwallau DNA a allai arwain at ganser.

Ymweliad gan ymchwilwyr cancer

Gall dau ymchwilydd cancer o Brifysgolion Bangor a Glyndŵr ymweld ag ysgol leol ar ddyddiad sy'n hwylus i bawb yn nhymor yr haf i siarad am eu gwaith. Ni fydd y drafodaeth yn para'n hirach na hyd gwers safonol ac mae wedi'i hanelu at fyfyrwyr Cyfnod Allweddol 4.

Adnoddau gan Dîm Ymgysylltu Cymunedol Prifysgol Caerdydd

'Sut i helpu eich myfyrwyr ofalu am eu cyrff wrth wneud ymarfer corff.' Sesiwn DPP ymarferol i staff Addysg Gorfforol ysgolion y Rhwydwaith a gynhelir gan Rhys Shorney, Prif Ffisiotherapydd, Ysbrydoli Perfformiad, Prifysgol Caerdydd. Mae lle i hyd at 20 gymryd rhan ac fe'i cynhelir ym Mhentref Hyfforddiant Chwaraeon Prifysgol Caerdydd CF14 3AT ddydd Mercher, 18 Mehefin rhwng 4 a 5.30pm.

Ymestyn yr Ymennydd. Cyfres o weithgareddau i fyfyrwyr Blynyddoedd 7/8

Dr Emma Lane o'r Ysgol Fferylliaeth a Gwyddorau Fferyllol fydd yn cynnal y sesiwn hon yn Saesneg ar gyfer ysgolion yn ne-ddwyrain Cymru. Gofynnir i ysgolion awgrymu dyddiadau priodol ym misoedd Mehefin/Gorffennaf wrth gyflwyno cais.

'Looking Good and Getting High', gwers fioleg Safon Uwch ar gyfer Blynyddoedd 12/13. Dr Emma Lane o'r Ysgol Fferylliaeth a Gwyddorau Fferyllol fydd yn cynnal y sesiwn hon yn Saesneg ar gyfer ysgolion yn ne-ddwyrain Cymru. Bydd y wers yn edrych eto ar botensial gweithredu, yr anatomi niwronaidd, yn ogystal ag effaith anterthau cyfreithlon ac anghyfreithlon ar yr ymennydd, ac mae'n cysylltu'n agos â maes llafur Safon Uwch. Gofynnir i ysgolion awgrymu dyddiadau priodol ym misoedd Mehefin/Gorffennaf wrth gyflwyno cais.

shrn@caerdydd.ac.uk

029 2087 9609

@SHRNWales

